

Náučný chodník Telekia

Kraj:	Prešovský
Okres:	Vranov nad Topľou
Geomorfologická jednotka:	Slanské vrchy
Geologická jednotka:	sopečné pohorie
Chránené územia:	národná prírodná rezervácia Oblík a prírodná rezervácia Hermanovské skaly
Prístup:	bus Hermanovce nad Topľou (konečná zast. busu) a pešo necelé 2 km po modrej turistickej značke k odbočke k chate mjr. Kukorelliho
Východisko:	Hermanovce nad Topľou, dolina Hermanovského potoka, odbočka k chate mjr. Kukorelliho
Trasa:	Hermanovce nad Topľou, dolina Hermanovského potoka, odbočka k chate mjr. Kukorelliho - pamätník druhej svetovej vojny - Obria noha - Lúka za Oblíkom - dolinou Hermanovského potoka (Dolina obrov) - Zimné diery - odbočka k chate mjr. Kukorelliho
Dĺžka, prevýšenie:	5,5 km, prevýšenie 295 m
Čas prechodu:	3 h
Počet zastávok:	10
Náročnosť:	stredne náročná trasa, prechod cez skaly vyžaduje istý krok

Zameranie chodníka: prírodovedné

Typ chodníka: samoobslužný, okružný, obojsmerný, peší, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: Prístup na náučný chodník po modrej turistickej značke.

Rok otvorenia: 2014

Aktuálny stav: Informačné panely sú v dobrom stave, no v roku 2021 dva chýbali.

Textový sprievodca: nie je

Kontakt: Obecny úrad Hermanovce nad Topľou, Hermanovce nad Topľou 195, 094 34 Bystré, tel. 057 / 4492 637; Združenie Slanské vrchy-východ, Sol' 161, 094 35 Sol'; Vlastivedné múzeum Hanušovce nad Topľou, Zámocká 160/5, 094 31 Hanušovce nad Topľou

Poznámky: (1) Chodník nesie meno rastliny telekia ozdobná (viac v hesle nižšie). (2) Na náučnom chodníku je od zastávky 2 vyznačená exponovaná odbočka (po modrej turistickej značke) na Sokolie skaly s vyhlídkou.

Využitelnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný pre terénne vyučovanie (pozri vyššie „náročnosť“). Dá sa spojiť s prechodom susedného náučného chodníka Oblík.

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Hermanovce nad Topľou. Obec severozápadne od Vranova nad Topľou v Beskydskom predhorí na severovýchodnom úpätí Slanských vrchov tiahnuca sa pozdĺž Hermanovského potoka. Založil ju šoltýs Herman s roľníckymi usadlíkmi na nemeckom zákupnom práve. Prvá zmienka je z roku 1399 a vzťahuje sa na zemplínsku časť obce, patriacej k panstvu Čičva. Potok delil obec na dve časti patriace do rôznych stolíc - Šarišskej a Zemplínskej. V roku 1882 boli obe obce s rovnakým názvom zlúčené a celá obec sa stala súčasťou Šarišskej stolice. V druhej polovici 19. storočia sa tu nachádzali tri chudobné mlyny, v chotári sa ťažila železná ruda, v rokoch 1817 - 21 tu pracovala manufaktúra na výrobu kameninového tovaru. V obci sú tri kostoly: rímskokatolícky (pôvodne drevený z roku 1438), evanjelický a. v. (1993) a zborový dom Cirkvi bratskej (2003).

Telekia ozdobná (*Telekia speciosa*). Dekoratívna trvácna žltá kvitnúca bylina vysoká 70 - 200 cm z čeľade astrovité, ktorej areál z juhovýchodnej Európy, severu Malej Ázie a Kaukazu zasahuje až do Východných Karpát. Ako východokarpatský prvok našej flóry je u nás najhojnejšia vo Vihorlatských vrchoch, Bukovských vrchoch a vzácne sa vyskytuje aj v Slanských vrchoch, a to práve v doline Hermanovského potoka. Je pomenovaná podľa Samuela Teleki-Széga (1845 - 1916), uhorského aristokrata, politika a cestovateľa.

Prírodná rezervácia Hermanovské skaly. Chránené územie v severovýchodnej časti Slanských vrchov juhozápadne od Hermanoviec nad Topľou vyhlásené na oboch svahoch zúženej časti doliny Hermanovského potoka (miestne sa vyskytujúci názov Starý potok je neoficiálny) v roku 1980 na ochranu najrozsiahlšieho skalného komplexu Slanských vrchov s reliktnými rastlinnými spoločenstvami s vhodnými podmienkami pre hniezdenie dravých vtákov a výskytom zriedkavých druhov živočíchov (napr. bohatý je výskyt jašterice múrovej). Vyskytujú sa v nej dva skalné masívy - Sokolie skaly s výškou stien až 80 m a dĺžkou 150 m a naproti nim Havrania skala. Pozoruhodnosťou (pri trase chodníka) je obdĺžniková priehlbina v skale s rozmermi asi 40 × 15 × 8 cm známa ako Obria noha, ktorá dala pomenovanie tomuto krajinársky príťažlivému úseku doliny - **Dolina obrov**. Hlboké

údolie vzniklo zarezaním sa potoka do južného okraja dioritového masívu Oblíka, pričom skalné útvary (veže, ihly, steny, hrebene) sú erózne vypreparované zvyšky odolnejších hornín, ktoré sú ďalej rozrušované intenzívnym zvetrávaním a gravitačnými procesmi. Rezervácia je súčasťou územia európskeho významu Šimonka a chráneného vtáčieho územia Slanské vrchy (obe sú súčasťou sústavy Natura 2000).

Národná prírodná rezervácia Oblík. Chránené územie v severovýchodnej časti Slanských vrchov východne od Hermanoviec nad Topľou vyhlásené v roku 1964 vo vrcholovej časti (cca nad 600 – 700 m n. m.) výrazného kuželovitého vrchu Oblík (925 m n. m.) na ochranu zriedkavého geologického javu – obnaženého dioritového lakolitu (nejde o sopečný kužel!) – s výskytom spoločenstiev skupín lesných typov *Fraxineto-Aceretum* a *Tilieta-Aceretum*, využité ako vedeckovýskumný objekt pre potreby lesného hospodárstva. Na (neprístupnom) vrchole sú skalné bloky a mozaikovitý porasty lesných spoločenstiev v závislosti od expozície a nadmorskej výšky. Na vrchole sú to jaseňovo-javorové lesy, na južných expozíciách lipovo-javorové, na severnej expozícii bučiny. Pomenovanie tohto nevšedného vrchu predurčila jeho forma. Ide o lakolit – magmatické teleso bochníkovitého tvaru, ktoré preniklo a utuhlo medzi dvoma vrstvami usadených hornín – vypreparovaný spod menej odolných nadložných slabo spevnených alebo nespevnených hornín (pieskovcov a ílovcov). Rezervácia je súčasťou územia európskeho významu Šimonka a chráneného vtáčieho územia Slanské vrchy (obe sú súčasťou sústavy Natura 2000). Archeologické nálezy svedčia o osídlení svahov Oblíka už v dobe železnej. Počas druhej svetovej vojny v tejto oblasti operovali početné partizánske jednotky, konkrétne oddiel Čapajev od februára 1944. Rezerváciou sprevádza náučný chodník Oblík.

Národná prírodná rezervácia Šimonka. Chránené územie v severovýchodnej časti Slanských vrchov juhovýchodne od Hermanoviec nad Topľou vyhlásené v roku 1950 na ochranu zvyškov pralesa na vrcholových a podvrcholových svahoch Šimonky (1 092 m n. m.). Rastú tu klimaxové bučiny, jedľové bučiny a na balvanitých a sutinových svahoch i bučiny s javorom horským a jaseňom štíhlym. Vzácnym je výskyt plamienka alpínskeho (*Clematis alpina*). Na turisticky prístupnom vrchole Šimonky je malá bezlesná plocha s vystupujúcou skalkou (andezit), odkiaľ je vynikajúci výhľad. Rezervácia je súčasťou územia európskeho významu Šimonka a chráneného vtáčieho územia Slanské vrchy (obe sú súčasťou sústavy Natura 2000).

Názvy informačných panelov

1. Náučný chodník Telekia
2. Protifašistický odboj
3. Vodné zdroje
4. Kultové kamene
5. Obyvatelia lesa
6. Lúka za Oblíkom
7. Huby v lese
8. Nižná huta
9. Zimné diery
10. Starý potok
11. Hermanovské skaly

